

P. BIRÓ FERENC S.J.

KORDA R.T. KIADÁSA BPEST.

P. BIRÓ FERENC S. J.:

**„...ÉDESSÉGES ILLATUL
SZOLGÁLJUNK”**

**BUDAPEST, 1942
KORDA R. T. KIADÁSA**

Nr. 1130|1941. Imprimi potest. Budapestini, die 19. Novembris 1941. Eugenius Somogyi S. J. Praep. Prov. Hung. — Nihil obstat. Dr. Stephanus Kosztolányi censor dioecesanus. Nr. 860|1941. Imprimatur. Strigoni, die 25. Novembris 1941. Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest.

Az evangéliumi tanácsok szerinti élet, égő áldozat

„Mindenható örök Isten... fogadd kegyesen ezt az én szívem égő áldozatát kedves illatul.” (Fogadalmi imádságból.)

A fogadalmi imádság szövege szerint a szegénység és tisztaság fogadalma által testünket, az engedelmesség által pedig lelkünket odaadjuk Istennek holocaustumként, égő áldozatként. — Ezt a kifejezést, szólásmódot az ótestamentumi áldozatok szertartásából vettük.

Az ótestamentumi áldozatok között a leggyakoribb és legáltalánosabb volt az *égő áldozat* vagy *teljes, egész áldozat*. Azért nevezte Jahve így, mert az ál-

dozati tárgy az oltár tüzeben egészen elhamvadt, elégett annak kifejezésére, hogy aki ezt az áldozatot maga helyett így egészen elégetve bemutatta, hittel kijelentette, hogy Isten *legtöbb* Fenségét elismeri, őt imádja s egyszersmind tökéletes szeretettel teljesen átadja magát és mindenét Istennek és az ő szolgálatának. Ezekről az áldozatokról mondá Isten, hogy azok „*az Úr ételei*” és „*neki édességes illatul szolgálnak*”, mert a bűntől való teljes elszakadást, s az Istennek való szeretetbeli tökéletes átadást fejezték ki. Rámutattak az egyetlen, valóságos, Istennek végtelenül kedves áldozatra, amelyet egykor Egyszülötte a kereszt oltárán fog bemutatni. A mellett Isten határozottan még azt is megparancsolta, hogy az áldozat az oltáron *csakis tűz által* emésztessék meg. S a tüzet az első nyilvános áldozatnál, Áronénál, maga Isten bocsátotta az ol-

tárra és kívánta, hogy ez a szent tűz állandóan égjen az oltáron.

Az égből származó tűz a szeretetet jelképezte, az állandó tűz pedig jelentette Izrael állandó, áldozatos szeretetét Jahve iránt.

Mélyértelmű és gyönyörű jelképes intézkedései Istennek!

Valóságga kezdenek lenni karácsonykor, a jászolban fekvő isteni kised Jézusban. Ime, Isten Báránya! Ime, az áldozat! Itt a test, már lángol az áldozati tűz is Szíve szeretetében! Csak az oltár hiányzik még! De valamelyik erdőben már cseperedik az a fa is, amelyből az oltárt készíteni fogják! Helyesen értjük-e?

A Jézuska megmutatta Szíve első dobbanását ósének, Dávidnak, azután apostolának, Szent Pálnak. Mindkettő leírta:

„Azért a világra bejövén, így szól: Áldozatot és ajándékot nem akartál,

testet pedig alkottál nekem. Az égő és bűnázdatokat nem kedvelted. Akkor mondtam: Ime jövök! A könyvben felőlem van írva, hogy cselekedjem Isten, a te akaratodat.” (Zsid. 10, 5—8; Zsolt. 39, 7.)

Igy ír Szent Pál a zsidókhoz. S ugyanazon levél, ugyanazon fejezetében és contextusában megmagyarázza, hogy Isten miért alkotott testet az Úr Jézusnak, s hogy milyen isteni akaratról van itt szó, amelyről mondá: „Ime jövök!”

„... ezzel az akarattal szenteltettünk meg Jézus Krisztus testének egyszer való feláldozása által” (10. vers u. o.)
— tanítja Szent Pál.

Tehát a Jézuska holocaustuma égő áldozata a kellemesség illatául, már a betlehemi jászolban is az ő jövő keresztáldozata volt. Ezt az áldozatot Ő isteni szent vággyal és szeretettel már e világba való belépésekor meghozta. Az a ke-

reszt, a töviskoszorú, a tátongó seb, már a jászolban, szent embersége létének első pillanatától ott van Szívén a tűzzel, lán-goló szeretetével együtt. Ez az Ő ke-resztsége, amellyel meg kell kereszt-tetnie... ez a vágy szorongatja Őt egész életében.

A fogadalmi imádság a mi ajándé-kainkat nevezi ilyen égő áldozatnak, a „kellemesség illatául” Istennek. Kér-dezhetjük, igazságban-e, joggal-e? Szent kíváncsisággal lehetünk még más irány-ban is.

Szent hitünk tanításából tudjuk, hogy az Úr Jézus égő áldozata Istennek a *leg-nagyobb dicsőség*, s embernek a *leg-nagyobb békesség* volt.

Vajjon a mi égő áldozatunk is olyan természetű, szentséges ajándék, amely-nél jobban már a pusztá ember Istent meg nem dicsőítheti s az emberiségnek nálánál jobban nem használhat? Ha igen,

valóban gyönyörűséges dolog azt élő hittel tudni s ezen hívő öntudatban élni pedig nagy öröm és vigasztalás forrása s a legkiválóbb erőgyűjtés is a mindhalálíig való kitartásra.

Válaszoljunk a felvetett kérdésre.

Az égő áldozat lényege abban van, hogy a bűnös ember általa a lehető leg-tökéletesebben fejezi ki az imádást az isteni Fölségnek. Az imádás pedig azt jelenti, hogy a bűnös ember elismeri Istennek fölötte levő oly főuraságát, amelynek önmagát és mindenét — mint-hogy önmagát és mindenét Istentől ingyen kapta s Istennek ingyenadományaival visszaélt — a megsemmisülésig oda kell adnia és el kell ismernie, hogy nem érdemli meg azt, hogy éljen és legyen.

Az imádásnak ezt az eszméjét fejezte ki az égő áldozatnál az a tény, hogy az áldozati állatra való kézfeltétel mellett

— amelyből az ember táplálkozik és életet vett — Izrael bűnös fia bevallotta bűneit a papnak s átruházta bűneit az állatra; azt teljesen elégetve vallotta, hogy így kellene neki is Isten szent Fölsege előtt megsemmisülnie. Az imádás hódolata azért kizárólagosan csak Istenre vonatkozhatik, elismerve az ő felségjogát élet és halál, lét és nemlét felett. Ez az imádás azért a legnagyobb istentisztelet is. Azért jelképesen az áldozati tárgyak általában, de különösen az égő áldozati tárgyak az ember élete fenntartásához szükséges cikkek voltak. Azok megsemmisülése értelmesen helyettesítette az embert és életét, s életével mindenét, minthogy az imádással tulajdonképen magának az embernek, életének, mindenének kellene megsemmisülnie.

Nem ilyen értelmű volt-e Krisztus keresztáldozata? Nincs-e a vérnélküli

áldozatban, a mindennapi szentmisében is a test és vér különválasztásában a halál, a megsemmisülés nemcsak jelképezve, de titokzatosan tényleg, realiter végrehajtva?

Ó, a szentmise áldozata a kereszt áldozatával Isten legnagyobb imádása, tisztelete, szolgálata, dicsérete, szeretete!

A szegényke ember nem merné elgondolni sem, amire az isteni kegyesség kényszeríti, hogy higgye és igaznak tartsa. Hinnem kell ugyanis és igaznak tartanom, hogy *az evangéliumi tanácsok követésével az ember a legközelebb jut Jézus áldozatához. Vele és általa egyesülve, Istent a legjobban imádja, a legjobban dicséri, tiszteli s a legjobban szolgál neki és üdvözíti saját lelkét és felebarátaiét. Dogmatikailag ez annyira igaz, hogy többet tenni és tovább menni ember már nem képes. Ily magasra tett minket Isten, amikor meg-*

hívott, amikor az evangéliumi tanácsok útjára léptünk! Igaz-e?

Ime, az evangéliumi tanácsok fogadalmi által az ember először is a legmesszebbmenően, amire ember képes, teljesíti az Úr tanítását, amelyet ő a tökéletes áldozat teljességére előírt s amelyet ő szent emberségében maga is megtett.

Jézus előírja, hogy „aki utánam akar jönni, *tagadja meg magát, vegye fel naponta keresztjét és kövessen engem*”.

Van-e a világon ember, aki ezt jobban megcselekszi, mint az evangéliumi tanácsokra bűn alatt önmagát kötelező ember?

Jézus követeli, hogy aki az ő tanítványa akar lenni, az hagyja el apját, anyját, rokonait, földjét, vagyonát, mindenét és kövesse őt. „Ha tökéletes akarsz lenni, egynek híjával vagy még, add el, amid vagyon és oszd ki a szegé-

nyeknek és kövess engem!" Vajjon nem ezt teszi-e a szerzetes vagy istenes személy, éspedig teljesen, egészen?

Jézus keményen követeli, hogy aki le nem mond mindenről, nem lehet az ő tanítványa. Ugyan miről nem mondott le a fogadalmak által a szerzetes, az Istennek szentelt személy?

Jézus példájáról írja Szent Pál, hogy kiüresítette önmagát, megalázta magát és engedelmes vala halálig, éspedig a kereszthalálig. Hát nem ezt tette a hármass evangéliumi tanácsot követő? Ugyan mi je van még, amit oda nem adott?

Ennyi, csak ennyi: élete, ruhája, kosztja — szegényesen. De erre nézve is szól a Mester: „Senkinek sincs nagyobb szeretete, mint aki életét adja barátaiért.”

Hát nem áll-e készen minden becsületes, Istennek szentelt személy, hogy ha

a Gondviselés kívánja, bármely pillanatban a véres vagy a szeretet vértanúsága bíborát öltse fel?

A véres életfeláldozástól eltekintve, mert hisz az kevés kiváltságosnak jut osztályrészül, Isten ingyen nagy kegyelme által, — követeli a Mester, hogy aki szereti lelkét, életét, elveszti azt és aki elveszti azt, megtalálja.

Hát nem veszi el lelkét, életét az evangéliumi tanácsokat követő a szegénység, tisztaság, engedelmesség állandó önökléléseivel? Hisz azért tartja sok egyháztanító, hogy *a szerzetesi élet vérnélküli mártíromság*. Sőt nem egy, még annál is nehezebbnek mondja, hosszú időtartama miatt.

Ime, a fogadalmak által a szerzetes elvesztette élete minden évét, hónapját, óráját, percét. Nem rendelkezik felettük, hanem csakis a kolostor, a kolostor hangja és az előljáró mutatóujja.

Elvesztette élete minden javát az utolsó ételfogásig, az utolsó cipőjéig, az utolsó bútordarabjáig, az utolsó tűjéig. Hisz még az sincs neki! Ha kap is valami szükségeset a földi javakból, azt nem választja ki magának, nem rendelkezik felette, sőt jogilag holt, nem is szerezhethet, nem is örökölhet. Még egy fitying alamizsnát sem adhat, — szíve nem csekély búbánatára — a kolduló szegénynek, akinél is szegényebb, kifosztottabb.

Elvesztette és odaáldozta teste minden megengedett gyönyörét is. Olyan, mint a késő őszi száraz kóró a letarolt szántóföldön — kívülről nézve, mert belülről más.

Elvesztette és odaáldozta esze minden gondolatát, akarata, szíve minden érzelmét, vágyát, tervét; ha mégoly szent is, nem rendelkezik azok felett, hanem csakis az Úr és helyettese, az előljáró.

Hánynak tehetsége rejtőzik el a názáreti magány rejtettségében és illatozik ott csakis az Úrnak és senki másnak — szinte eltemetve.

Valóban az evangéliumi tanácsokat követő élet égő áldozati oltár. Rajta a szerzetes testestől-lelkestől az áldozati ajándék. A tűz pedig az Isten és felebaráti szeretet égből, Jézus kebléből jövő lángolása, amely lassan, de teljesen felemészt, elhamvaszt, megsemmisít. Ember tehet-e többet Istenért?

Ezt letagadni nem lehet. De épp ennek dogmatikai igazsága nemcsak Isten legnagyobb imádása, dicsősége, tisztelete, szolgálata, hanem a *mi* nagy dicsőségünk is, örömünk is, vigasztalásunk is.

Mindezen ajándékok tudatában nem kell-e felkiáltanunk: „Magnificat!” — „Quia fecit mihi magna!” — Magasztalja! Mivel nagyot tett velem!

A mi égő áldozatunk kiválóságát mu-

tatja még az a dogmatikai igazság is, hogy beoltva a mi Urunk Jézus Krisztusba s az ő szent testébe, az Anyaszentegyházba, vele együtt állandó áldozatot mutatva be és szenvedve, közvetlenebbül dolgozunk vele együtt az ő művén, amely a világ, önmagunk és felebarátaink, az Anyaszentegyház megváltása, amint Szent Pál apostol tanítja a kolosszai hívekhez írván: „Aki most örülök a tiértetek való szenvedésekben és betöltöm az én testemben a Krisztus szenvedésének mintegy elmaradott részét az Ő testéért, ami az Anyaszentegyház.” (1, 24.)

A mi áldozatunk — ha különben megvan a jószándék is — egyszersmind a legáltalánosabb és leghathatósabb kiengesztelése a mi Urunk Jézus Krisztus szentséges Szívének. A mi szíveink leg-hűbb képmásai az övének — a menyeyei Atya imáadásában, haragja lecsil-

lapításában, a megsértett Őszentfelsége kiengesztelésében. A mi égő áldozatunk különben és jobban „az Ūr ételei”, mint az őtestamentumiak voltak. Különben és jobban „szolgálnak édességes illatul”, mint azok. Különben és jobban engesztelik haragját azokénál.

Amit eddig a dolog természetét tekintve, hittudományi alapon elmondotunk, azt maga a keresztény katolikus Anyaszentegyház is majd nyiltan, majd hallgatagon vallja. Anathemával sujtja azt a felfogást, amely nem helyezi a szerzetesi életet messze magasra a világi élet erényessége fölé. Aranyszájú Szent János oly távolra viszi a kettőt, mint amily távol van az ég a földtől.

Az Egyház tudja és nem mond ellent tanítóinak, akik állítják, hogy:

a) a mi égő áldozatunkat úgy értékeli Isten, hogy visszaadja a fogadalmat le-

tevő bűnösnek a *keresztségi első ártatlanságát*;

b) a mi égő áldozatunk részesül a *vértanúság érdemeiben és égi győzelmeki pálmájában*, mert végnélküli hosszú vértanúság a mi égő áldozatunk;

c) a mi égő áldozatos életünk *állandó istentisztelet* — *vita Deo consecrata tota quanta*; amennyire csak lehet, Istennek szentelt élet;

d) ezen élet jutalmául az Úr *százszorannyit* ígér, s nem egyszerűen csak a mennyországot, hanem abban még *kincset* is — *thesaurum habebis in coelo*; kincstáradat bírod majd a mennyben;

e) sok egyeben kívül ezen élet igaz értelemben *különb az angyalokénál*, akik hasonló áldozattal Istent imádni és megdicőíteni természetüknél fogva nem tudják. Eldicsekedhetünk az Úrban Szent Pállal, szavait alkalmazva tárgyunkra: *„Angelos non apprehendit, semen Abra-*

ham aulem apprehendit." (Az angyalokat nem ragadta meg, Ábrahám ivadékát pedig megragadja.) *Jézus Krisztus Isten létére ember is, s mint ilyen mediator,* azaz közbenjáró égő áldozatával, mi pedig Krisztus testébe plántálva, az ő áldozatával együtt mutatjuk be égő áldozatunkat, amely az ember áldozata között a legnagyobb. Az angyalok ilyen — mert az ő természetüket nem vette magára az Isten — bemutatni nem tudhatnak.

Ó, „*mi az ember, hogy így felmagasztalod?*” — „*Magasztalja Ielkém az Urat, mert nagy dolgokat cselekedett velem!*”

Igen, nagy dolgokat cselekedett velem az Úr. Nyomorultságom szemléleténél nem volnék képes azt elfogadni, de hitem, az ő szentséges szava kényszerít, hogy hittel elfogadjam és valljam, mily nagy dolgokat cselekedett velem az Úr.

Ó, én Uram, Istenem! Valami olyas

történik velem, mint az Úr Jézussal! Ő Isten, láthatatlan nagy Fölség, végtelen kincs és drágalátos öröm, boldogság. És az istállóban, a jászolban, szénán-szalmán fekvő gyenge, tehetetlen gyermek egészen ember, az én testembe, az én életem nyomorúságaiba öltözött. Ez, ez a földolog, hogy Isten — ember, hogy a végtelen Rendkívüliség — közönséges; a végtelen Drágaság és Kincs — hétköznapi szürke lett és élt isten-emberi életet — istenül, hogy az ember éljen isteni életet az ember nyomorúságába helyezett isteni láthatatlan drágaságok által, amelyeket hinnie kell csak úgy, amint hiszi, hogy az a tehetetlen gyermek az istálló nyomorúságában mégis Isten.

„Mi az ember, hogy felmagasztalod őt? Avagy miért hajtod hozzája Szívedet?” (Jób 7, 17.)

Micsoda dolog az? Isten hozzám hajt-

ja, fordítja Szívét? Joggal kérdezzük Szent Bernáttal: *„Mi az ember? Bizonyára nem több a semminél. Nem több és mégis többnek kell lennie. Hiszen Isten annyira megtiszteli. Önmagunktól semmik sem vagyunk. Isten Szívében mégis van számunkra hely. A szegények irgalmas Atyja felénk fordítja Szívét, s mi figyelmeztetjük szavaira: Hol kincsed vagy, ott vagy a Szíved is.”* (Mt. 6, 21.) S azt a feleletet nyerjük: *„Igen, ember, te kincsem vagy!”* Örüljete, testvéreim, többet érünk a semminél! Isten szemében kincset érünk. (Bern. In. dedicat. eccl. Serm. 5. n. 3, 4.)

Igaz, természetünk gyatra, bűnös, szenvedelmes, nyomorúságos. Nem vagyunk méltók Isten kitüntető, gyöngéd szeretetére. De irgalmazó ingyenkegyelme kegyeskedett a szemédombról felszedni méltatlanságunkat és magához felemelni, a Megváltó szent testébe be-

plántálni s Ő általa belénk helyezni végtelen kincseit. Égő áldozatává szentelt fel minket, hogy legyünk az „Úr ételei” és neki „édességes illatul” szolgáljunk, hasonlóan az Úr Jézuséhoz.

Hihetetlen kegyesség! Isten hozzám hajtja Szívét! Én Isten kincse vagyok, amelyen van az ő Szíve. E hittitok teljes öntudattal való elfogadásakor csodálkozó hála törjön elő felmagasztalásában alázatos szívünkből — kérdezve: *„Mit adjak viszont az Úrnak mindazért, amelyet nekem adott?”*

Először is azt, amit fogadalmi imádásunkban így fejezünk ki: a legalázatosabban könyörgök, hogy — amint bőséges kegyelmet adtál, hogy ezen égő áldozat bemutatását megkívánjam, úgy annak teljesítésére is hasonló kegyelmet megadni kegyeskedjél.

Igen, *először* is nap-nap után kérjük

az Urat, adná meg szent kegyelmét, hogy *hálásak* tudjunk lenni.

Adja meg szent kegyelmét, hogy az eleven hit világossága bennünk napról-napra mindjobban ragyogjon. S fényében világosan lássuk és tudjuk, amit gyarló elménk nem lát és nem tudhat, hogy mily végtelen kincseket helyezett belénk az ő irgalmassága. S hogy mennyire becsüli és értékeli Őszentfelsége azokat, s azok miatt mennyire csügg rajtunk az ő Szíve; mennyi előnyt joggal vár tőlünk az ő megdicsőítésére, az ő jegyese, az Egyház és a halhatatlan lelkek javára, nemkülönben a Társaságunk testi s lelki kiépítésére. Csakis e drága kincsek eleven hitbeli értékelése képesíthet minket arra, hogy nap-nap után *hálattelten* Magnificatot mondjunk a minket annyira szerető irgalmas Atya jószágos Szívének. Különben: „*Aki mit*

nem ismer, hogy becsülje, szeresse azt, hogy hálálkodják érte?"

E végből ajánlja Szent Ignác a fél-évenkinti fogadalom-megújítást, hogy egyfelől emlékezetünkbe idézzük Isten csodadolgait, amelyekben szent hivatásunk irgalmas kegyelme által részesített, másfelől rászánjuk magunkat újra a vállalt kötelezettségeink buzgóbb teljesítésére. S ez utóbbi, a *második*, amit viszonzozhatunk Istennek mindazokért, amiket nekünk adott.

Az ószövetségi égő áldozatot azért nevezzük *teljes, egész áldozatnak* is, mert szentségtörés lett volna, ha abból bármily kis részt akár a papok, akár az áldozatot bemutató személyek elvettek volna. Az áldozatnak *visszavonhatatlanul és teljesen* el kellett égnie Isten imádására.

Mi már az első fogadalom letételekor odahelyeztük magunkat az oltárra égő

áldozatul s meggyújtottuk azt az isteni és felebaráti szeretet mennyei tűzével.

Minden azon múlik, hogy ez a mi égő áldozatunk is *teljes és egész legyen*, s ne vegyünk abból vissza semmit sem, mert ez nálunk is szentségrablás számba menne.

A mi és az ótestamentumi égő áldozatok között az a különbség, hogy ott rövid időn belül az áldozat befejeződött. A tűz ugyanis az áldozati tárgyat hamar megemésztette. A mi esetünkben az áldozat hasonlít az Úr Jézuséhoz, amennyiben *egy életen át tart*. Lassan emésztődik fel az áldozati tárgy, míglen a halálban befejeződik — *consummatum est*.

Éppen az áldozati idő hosszúsága rejti magában a közeli veszélyt, hogy vagy beleunva az elhamvasztás éveken át tartó kellemetlenségeibe, visszavesszük az áldozatot teljesen, s hűtlenekké vá-

lunk hivatásunkhoz, vagy ellanyhulva időközönként el-eltulajdonítunk az áldozat szent tárgyából nagyobb-kisebb részeket, amikor hibázunk a szent fogalom ellen, vagy intézményünk egyéb előírásai ellen. S ezek a *hűtlenségek* készítik elő a lelket, ezt a kiváltságos, Isten legkiválóbb adományaival kitüntetett lelket arra, hogy *lealacsonyodjék* fönséges nagyságáról, hogy immár *beteges szeme* ne lássa önmagában Isten ragyogását, hogy immár *durva szíve* lefele — a mulandó javak szeretetébe fúrja magát, a végén elveszen, s a legjobb romlása a legrosszabb legyen, a bíborba öltözöttek a sarat ölelgessék — amint Jeremiás sirdogálással emlegeti.

Sok oka van ezen romlásnak. Az összeseket arra lehet visszavezetni, amint minden parancsot a főparancsra.

Az egy ok, hogy az égből szálló tüzet *elmulasztották élesztetni az egyesek*

önmagukban, az összesek az egyesekben.

Tűz nélkül nincs áldozat. Azért követelte Isten, hogy az égből egykor alá szálló áldozati tüzet állandóan tartsák fenn a papok.

Minden lanyhaság és hűtlenség eredő okául a Szentlélek is — a szeretet kihűlését jelöli meg.

„De van valamim ellened, az, hogy előbbi szeretetedet elhagytad” — szól a szeretett tanítvány. (Apoc. 2, 4.)

És ismét: *„Tanácsolom neked, hogy végy tőlem tűzben megpróbált aranyat, hogy gazdag légy.”* (Apoc. 3, 18.)

Már az ótestamentumi Bölcs mondja az Énekek énekében: *„Tégy engem mint pecsétet szívedre, mint pecsétet karodra, mert erős, mint a halál a szeretet, kemény, mint a pokol a buzgó szerelem; annak lobogása tűz és lángok lobogása. A vizek sokasága nem olthatja el a sze-*

retetet és a folyóvizek nem boríthatják el azt; ha az ember — háza minden vagyonát adná is a szeretetért, megveti azt, mint semmiséget.” (8, 6.)

A Szentírás a vizeken érti az emberi élet viszontagságait, nehézségeit, az üldözéseket, a szenvedéseket, a keresztekét, az áldozatokat. De a szeretet ezek sokaságát úgy meggyőzi, mint a halál és pokol az ő zsákmányait.

Nemde, ha ily szeretet lesz szívünkben Isten és felebarátunk iránt, könnyen kitarthatunk a mi égő áldozatunkban, ha mégoly hosszú is lesz életünk, s ha mégannyit is kell elviselnünk?

Ezt a lángoló szeretetet nem is oly nehéz nekünk megszerezni és szíveinkben megtartanunk. A Jézuska a jászolban ugyanis azt sugározza felénk, ő a megtestesült tökéletes szeretet kifeslett rózsája. Tudtul adja nekünk, hogy ő egyenesen *azért jött a világra*, hogy

azt szeretetével lángra lobbantsa. „Tüzet jöttem bocsátani a világba, s mit akarok egyebet, mint hogy lángra lobbanjon.”

Csak menjünk buzgó, állandó alázatos imádsággal hozzá, illesszük szíveinket az ő lángoló Szívéhez, — és égni fogunk, a mi áldozati tűzünk sohasem fog kialudni.

Amde ezt komolyan kell vennünk. Sőt ezt a *legkomolyabban* kell vennünk és megtennünk. Minden egyéb — ha mégoly jó és szent is, ha meg is kell azt, ezt tennünk, amint kell is — mégis csak a szeretet mögött messze hátul van. Hiába, a főparancs Isten parancsából az *első*, a többi parancs ebben az egyben *bennfoglaltatik*. Úgyhogy ha az megvan, *elég*, mert minden egyéb is megvan — mondja az, *aki mindent alkotott, elrendezett erősen és kedvesen végtől-végig az ő bölcseségével*. Csak nem akarunk

bölcsebbek lenni! Igen, életünk valóságos égő áldozat marad akkor, Isten kedves „étele” és a „kellemesség illata”, a legnagyobb dicsősége Istennek, a legnagyobb békéje az Anyaszentegyháznak, a Társaságunknak, a halhatatlan lelkeknek. S mi magunknak *kincse* lesz az égben; nemcsak egyszerűen az égben, hasonlóan százszorosán a földön is. Nemcsak egyszerese, mint másoknak, amint írva van: „*Kincsed lesz az égben, ... százszorannyit kaptok.*”

De újból hangsúlyoznom kell, ha ez lesz a földolga, ez a szeretet úgy az egyesnek a többiek számára, mint a közösségnek az egyesek számára. *Elősegíteni, megtartani, folyton nagyobbítani a szeretetet, ez a földolog!* Meg is mutatta példájával, meg is mondotta szavával az Úr Jézus maga, hogy a szeretet tüzét csak az ő *sajátos* fájával,

csak az ő *sajátos* olajával lehet élesztetni és nagy lángolásra lobbantani.

Melyik az?

„*Körüljárt, mindenkivel jót cselekedve!*” Ez az! — Mit mond az Irás? Hogy az Úr cselekedett jót mindenkivel, *de mindenkivel*. Azt nem jelenti, hogy *Ővele* cselekedtek jót. Tudjuk, hogy vele is cselekedtek jót. De itt arra akar figyelmeztetni az Irás, hogy ne legyünk *egocentrikusak*, azaz kommunisták, akiknél áll: „*A tied az enyém!*”; s azért *követelik*, hogy igen, *velük mindenki jót tegyen*, de ők ám nem. Legyünk *altercentrikusak*, *Jesucentrikusak*, azaz csak arra gondoljunk, hogy mi tegyünk mindenkivel jót. A többit — vajjon velünk tesznek-e jót — hagyjuk a Gondviselésre, az úgysis gondoskodik rólunk.

Igy legyen, azért, mert így kell lennie, mert ez a fődolog! Akkor lesz mindig

Gloria in excelsis és pax hominibus is,
amint hogy ott hangzott el ez az öröm-
ének *először*, ahonnét kiindult a Jézuska
szeretete, hogy körüljárva mindenkivel
jót tegyen s így lánggra lobbantsa a vilá-
got. Ó, én is hasonló akarok lenni Hozzá!
Amen.

A szeretetbeli élet a legönmegtagadottabb élet is . . .

„Tanácsolom neked, végy tőlem tűzben megpróbált aranyat, hogy gazdag légy.” (Apoc. 3, 18. cf. 2. m. 4.)

Az Úr szent kegyelméből elmélkedünk az önmegtagadásról. Törekedünk belátni azt, hogy aki a Szentlélektől megveszi a tűzben megpróbált aranyat, az — így fejezem ki magamat — „rettenetes” önmegtagadott életet él, valóságos vértanúéletet folytat a kinszenvedésig.

„Nagy dolog a szeretet, valóban nagy!” — mondja Kempis Tamás. (III. 5, 3.) Nem csoda, hogy a gyarló, sőt

hamis és rossz emberi természet visszaél ezzel a nagy dologgal, mint a legszentebbel is. Azt kicsinységbe szorítja, abba olvasztja bele s így meghamisítva, talmi aranyat hoz forgalomba, azt így meghamisítva használja, másokat ámítva.

Sajnos vannak, akik a szeretettől eltelve, nem ismerik az igazi önmegtartóztatást, nem a fegyelmet. Sőt még a parancsokat sem, hanem a szeretet által Isten fiainak szabadságába emelt embert szabadosságra vezetik s így értelmetlenül, sőt bűnösen is Szent Ágostonra mernek hivatkozni: „Szeress, aztán tégy, amit akarsz!” Avagy Szent János evangélista: „...ha ez megvan, elég van” — s ezen elvek igazságát elfojtva, törvény, szabály, fegyelem nélkül akarnak mégis keresztény életet élni.

Vannak olyanok is, akiket az emberi gyarlóság és önámítás annyira fogva tart, hogy a szeretetben egyebet sem

értenek, mint érzelgősséget, édes lágy-
ságot, engedékenységet, elnézést, birka-
türelmet — még Krisztus, az ő Egyháza
s az ő vére árán megmentett lelkek örök
kárára, a ragadozó farkasokkal szemben
is. Igen sokan vannak az említett fél-
szegeken kívül, akik a szeretetet a
bukott emberi természet önző szereteté-
ben zsugorítják össze, s aztán meg-
vakulva azt kívánják, sőt követelik is,
hogy Isten, előljáróság, felebarát, test-
vér, égen és földön mindenki csak nekik
szolgáljon. S a szeretetet velük szünös-
szüntelen mindenki és minden gyako-
rolja.

Ájtatoskodnak is, mert nekik jó,
alamizsnálkodnak is, mert nekik jó,
szentségre is törekednek, mert nekik jó.
Ámde ha egyszer mindez már nem jó,
hamar beköszönt a meghátrálás, az
elégületlenkedés, a panaszkodás, a ha-
rag, a hűtlenség. Szenteskedő, rossz

kommunisták ezek. Azaz a rettentő önzés rabszolgái, akiknél minden, ami az Istené és ami a felebaráté, az az övéké is, de semmi abból, ami az övéké, nem lehet sem az Istené, sem a felebaráté.

Legyünk alázatosak! Tudjuk mi is magunkat embereknek s ne higgyük, hogy holmi emberi dolgok nem tapadnak hozzánk is. A szeretet félreismeréséből származó ilyes hibák, ha nem is meredeznek felénk a mi körünkben a felsorolt rikító formában, azonban leplezetten, — egyébként talán a buzgalom és a szentségre való törekvés szép köntösében — finom szálakkal mégis belopódzhatnak a mi szívünkbe is. A közmondásoknak van mindig valamelyes alapjuk, talán még annak is, hogy „még a szenteknek is maguk felé húz a kezük”. Szalézi Szent Ferenc kijelentése szerint *„nagy tettek is csak az utolsó időkben*

tisztulnak meg az önzés és hiúság bizonyos finom szálaitól". Figyelmünket nagyon megérdemli éppen azért az, amit Szent János az Apocalypsisben tanít. — Gondolom, ez tárgyunkhoz tartozik.

Ki az, akinek Isten lelke ott kemény dolgot üzen? *„De van valamim ellened, az, hogy előbbi szeretetedet elhagytad.”* (24.)

„Tudom a te cselekedeteidet és fázódásaidat és béketűrésedet és hogy nem szenvedheted a gonoszokat.” (2, 2.)
Igy irat a Lélek.

Ime, milyen erényes, buzgó lélek ez a valaki!

Szent János folytatja:

„...és kérdőre vetted azokat, kik magukat apostoloknak mondják, de nem azok és hazugoknak találtad őket.”

Hát ez nem szép? — A hit mily hű őre ez a valaki!

Újból megdicséri őt Szent János:

„És hogy béketűrésed van — és szenvedtél az én nevemért és el nem állottál.” Tehát még hozzá mártírlélek is!

Ejnye — és mégis, hogy megfenyegeti őt:

„De van valamim ellened, az, hogy előbbi szeretetedet elhagytad.”

„Emlékezzél meg tehát, honnan estél ki és tarts bünbánatot és tedd előbbi cselekedeteidet, mert különben ellened jövök és elmozdítom helyéről gyertyatartódat, ha bünbánatot nem tartasz.”
(U. o.)

Az apostoli buzgóság, a béketűrés, az üldöztetés elszenvédeése bizonyára sok, igen sok önmegtagadást foglalnak magukban, s íme, ez nem elég. — Hiányzott ennél a püspöknél a szeretet által parancsolt *általános átfogó* önmegtagadás külsőleg-belsőleg, és pedig az utolsó porcikáig, a lélekben és testben. Mert ezen hely a Szentírás magyarázóí szerint

az igazi szeretet *mindennemű* jócselekedeteire kiterjed, nemcsak egyikre-másikra. A szeretet az egész embert és az egész belső és külső életet kezében tartja.

A Lélek tanítása bizonyítja tehát, hogy még a jó keresztények is félreérthetik, egyoldalúlag kezelhetik azt a nagy dolgot, azt a nagy jóságot, — ami a szeretet. De azt is hasonlóképen bizonyítja, hogy az igazi szeretet *nagy, általános átfogó erő*. Valóságos tűz, amely a nemesfém minden részét áthatja, minden részét a *salaktól* megtisztítja. Tűzben kipróbált arany a szeretet, tiszta, tökéletes. Csak a minden bűntől, minden tökéletlenségtől megszabadított lélekben van. De épp azért nem lehet meg *állandó és általános* önmegtagadás, áldozat nélkül, mert természetszerűleg ebből táplálkozik.

Nem ezt tanítják a szentséges Szív

tiszteletéhez fűzött ígéretek is? Bizonyára nem önbölcseségből merítette az egyszerű és tanulatlan zárdaszűz, hogy a szent Szív tisztelete által ébresztett szeretet a bűnösöket megtéríti, a lanyhákat buzgókká teszi, s a buzgókat hamar a tökéletesség magaslatára emeli... Vagy hogy nem ismer jobb eszközt valamely intézmény megreformálására, mint a szent Szív tiszteletének gyakorlását.

Világos, hogy az ígéretekben foglalt nagy lelki jóságok nem valósulhatnak meg, ha a bűnös, ha a lanyha, ha a buzgó lélek *kiváló módon* nem gyakorolja az önmehtagadást, az önlemondást, az önkiüresedést és elszakadást, amelyek a megtérést, a lelki buzgalmat és tökéletesedést akadályozzák. A szükséges erőt a lelki harcra megkapják a szent Szív-tisztelők első helyen mindenestre az Úr azon kegyes, ingyen — az

ő végtelen jóságát és irgalmát kinyilatkoztató akaratából, amely lekötötte magát, hogy sem véget, sem határt nem fog szabni kegyelmeinek mindazoknál, akik szent Szívében keresik azokat.

Van azonban a dolognak más oka is és az a *szereetet természetében* rejlik. Szent Tamás bölcselete szerint ugyanis a törekvő képességünk minden állító aktusa lényegében *hasonlatosságot* hoz létre közöttünk, akik valamire törekszünk, a vágy, a szeretet, az öröm stb. érzelme által, és a tárgy vagy személy között, amely vagy aki után törekszünk. A szeretet Szent Tamás szerint nem más, mint bizonyos információja a törekvő-képességnek arról, amire törekszik. Vagy a szeretet nem más, mint affektus átalakítása a szeretett tárgyba. És mivel mindaz, ami valaminek formájává tétetik, egyszersmind azzal egyé is tétetik, azért a szeretet által az, aki sze-

ret, egyg e v lik azzal, amit vagy akit szeret, minthogy formája lett annak, akit szeret.  s azért tanítja a Filozófus (IX Eth. 6, 4.), hogy a barát másik  n. Szent Pál apostol szerint: „*Aki az Istenhez ragaszkodik, egy lélek  vele.*” (I Kor. 6, 17.) Szent  goston pedig mondja: „*Ha a földieket szereted, földi vagy, ha istenieket, isteni vagy.*” (S. Thom. III. dist. 27. qu. 1. a. 1.) Tudnunk kell azt is, hogy habár t rekv k ess g nk sokféle működésben nyilvánul meg, — mint vágyban, gyönyörben, ellenszenvben stb. — de az * sszesek első principiuma, közös gyökere* valamennyi törekvésnek, — megmarad a *szeretet*, ugyancsak Szent Tamás tanítása szerint.

Miért?

Mert minden törekvés csak  gy keletkezik bennünk, ha törekvésünk tárgyát mint a mi természetünkkel meg-

egyező tárgyat ismerjük meg. Ámde azt az odahajlást a tárgyhoz, amelyet mint természetünkkel megegyezőt ismertünk meg, *szeretetnek* szoktuk hívni. S valóban, ha valamit *ily* értelemben szeretünk, akkor egyéb okból nem vágyóunk utána, ha még nem bírjuk; nem örvendünk neki, ha bírjuk; nem szomorodunk, ha annak hiányát érezzük; nem ébredszik bennünk gyűlölet és harag mindaz iránt, amely attól távoltart, *mint csakis a szeretet okából*.

Tehát a szeretet az *emberi természet összes törekvéseinek első és kiinduló alapoka és gyökere* — így tanítja Szent Tamás. (1. c.) Ugyanezen angyali doktor állítása szerint — ezt is jó tudnunk — a mi törekvőképességünk összes működése közül *a legtökéletesebb az a szeretet*, amely önzetlen, tiszta, tökéletes, amelyet *jóakaró* vagy *baráti* szeretetnek szoktak nevezni.

Jellegzetes tulajdonsága a szeretetnek Szent Tamás és P. Lessius szerint a *spiratio* és az *extasis*. Azaz, hogy a *spiratio* — odalehelés, az *extasis* — önmagából való kikelés által a szerető személy javait és önmagát odaadja annak, akit szeret, s viszont megkapja a másik fél hasonló spirációja és extázisa által azt, akit szeret. Vagyis a szeretet által át- és beleszáll magával és mindenével a szerető fél abba, akit vizsontszeret. Azért a szeretet kifolyása az *unus spiritus*, az *eadem voluntas*, a *communio bonorum* — a tökéletességi lehetőség szerint. Isten ily szeretettel adja minden javát s önmagát is az őt szerető embernek. S az Istent szerető ember viszont mindenét s önmagát adja oda az Istennek. Ez az áthasonulás, ez az egybeforradás, ez a szent javak közössége megvalósul teljes fokban az Istent szerető lelkekben, amikor a sze-

retet által hasonlókká, sőt egyformákká válnak az Úr Jézussal. Még külsőleg is, az evangéliumi tanácsok követésében, sőt nem egyszer testi hasonlatosságban is részesülnek stigmatizáció által úgy, hogy Isten az őt nagyon szerető embereknek közli minden tudását a próféta-lás által és a lelkekben levő titkok olvasása által. Végtelen hatalmát pedig a csodatevés által; nemkülönben végtelen szentségét az élet ártatlansága által; határtalan jóságát és irgalmát viszont a felebaráti szeretet megrendítő hősiessége által.

S mindennek természetadta bölcseleti oka ugyan mi?

Az, amit Szent Tamás mond. „A szeretet által a szeretett személy vagy tárgy bennünk forma lesz és így transzformáció következik be. Ámde a forma adja meg az *esse-t*, — a *dat esse rei* adja

a dolog létezését, teszi a tárgyat, a személyt azzá, ami.

Istenem! Ha én Istent így szeretem, akkor ő bennem forma lesz és ad nekem isteni létet és működést. Ha Krisztust szeretem így, ő belém száll és ad nekem krisztusi létet és működést. Olyanná leszek, amint Szent Ignác mondja az aláztatosság harmadik módjában: „Similis Jesu — teljesen hasonló leszek Jézushoz.” Miért? Mert Ő a szeretetével bennem van, mint éltető forma. Az élet-tapasztalat mutatja, hogy a szeretet ezen természetadta törvénye mily borzasztó zsarnokságot gyakorol a szenvedelmek rabszolgáinál, akiket informál a gazdagság, a hatalom, a hírnév, az élvezet, bálványisten szeretete. Terrena amas, terrenus es — földit szeretsz, földi vagy. Viszont mily felemelő látványt nyújt az Isten fiainak szeretetében, akik Istent, istenit, mennyeit szeretnek,

amint azt ugyancsak Szent Ágoston állítja: Divina amas, divinus es — Istenit szeretsz, isteni vagy.

Ezen lélektani folyamatnál azonban meg kell látnunk azt is, hogy úgy a rosszban, mint a jóban mily önmegtagadásokra, lemondásokra képesíti a szeretet természetadta törvénye azokat, akik vagy jobbra, vagy balra, annak teljes és legfőbb urasága alatt állnak. Észre kell vennünk, hogy ha valakiben a szeretet igazi értelemben valójának formálójává, átalakítójává lett, akkor hogy olvasztja, hogy kiválasztja, hogy ki-dobja, hogy kiirtja gyökerénél fogva, hogy nyesegeti le az mindazt, ami a szeretet formájával ellentétben áll. Ezt az alapos, gyökeres önmegtagadást jellemzi Szent Ágoston, amikor állítja, hogy az önző és büszke szeretet várost épített fel az égbe, — az Isten megvetéséig. — S ezt nem mutatja az élet?

Viszont az alázatos szeretet épített egy másik várost önmaga megvetéséig, s ezt is nemde szemünk elé állítja a szentek élete?

Igenis, amikor a Szentlélek tanácsa szerint annyira jut az ember, hogy „*Tőle megveszi a tűzben kipróbált aranyat*” (Apoc. 3, 18.), amikor „*elrendezte benne a szeretetet*” (Énekek éneke 2, 4.), amikor a személyes szeretet Istenét „*mint pecsétet szívére teszi az ember, mint pecsétet karjára*” (Énekek éneke 8, 6.), akkor elkezdődik életében az a megrendítő lelki átalakulás, amelyről Szent Ignác mondja, hogy „*contra agit*”, kontrázik szüntelen, ellene cselekszik a saját érzéki szeretetének, a saját testi és világi szeretetének, mintegy megsemmisíti önmagát, megszűnik élni, hogy tökéletesen éljen benne az Úr Jézus Krisztus. S ezen lelki átalakulásaiban micsoda bámulatos erővel rendelkezik

a szerető lélek, leírja a Szentlélek.
*„Kemény, mint a pokol, a buzgó szeretet,
annak lobogása tűz és lángok lobogása.
A vizek sokasága nem oltja ki a szere-
tetet és a folyóvizek nem borítják el azt;
ha az ember háza minden vagyonát adná
is a szeretetért, megveti azt, mint sem-
miséget.”* (Énekek éneke 8, 6. 7.)

Ime, a szeretet az ismert pusztító ele-
mek hatalmával, mint a mindent elham-
vasztó tűz, a mindent elborító vízáradat
megy neki az önző embernek, s képesíti
arra is, hogy háza minden aranyát mint
a semmit a szeretet oltárának elham-
vasztó tűzére hányja önmagával együtt.

Vele szemben mi a bűn?

A szeretet elhamvasztja a bűnök so-
kaságát. „Mert sokat szeretett, sok
bocsáttatik meg neki.” A bűn ellen nem
látszik erősebb ellenméreg és oltó-
szérum, mint a buzgó szeretet.

Vele szemben mik a földi javak?

„*Omnia arbitratus sum ut stercora — mindent szemétnak tartok Krisztus szeretetével szemben.*” A szeretet által hajtott lélek önmegtágadásainak összességét Szent Pál megrendítően magasztos képből állítja elő. „Sok tűrésben, háborúságban, szükségben, szorongatásban, vereségben, tömlöcben, lázadásban, tudományban, hosszú várakozásban, kegyességben, a Szentlélekben, nem színlelt szeretetben . . . dicsőség és becsstelenség, gyalázat és jóhír között; mint csábítók, mégis igazmondók; mint ismeretlenek, mégis ismeretesek, mint halálra váltak és íme, élünk; mint megverettek, de meg nem öltek; mint szomorúak, mégis örvendezők; mint szűkölködők és mégis sokakat gazdagítók; mintha semmink sem volna, mégis mindennel bírók.” (II Kor. 6, 4—11.)

Mi képesíti Szent Pált és a hozzá

hasznlókat ily rettenetes élet örvendező megfutására?

Megmondja.

„A mi szánk megnyílt hozzátok, oh korintusiak! — És a mi szívünk kitágult.”

Tehát a szeretet. A szeretet képesítette Szent Pált a hihetetlennek vélt áldozatos életre, amelyet újból lefest nekünk szavaival:

„Mindez óráig éhezünk és szomjúhozunk, mezítelenek vagyunk, arculveretünk, és ide s tova bujdosunk; és munkálkodunk, kezeinkkel dolgozván; átkoztatunk és mi áldunk, üldöztetést szenvedünk és mi eltűrjük; szidalmaztatunk és mi könyörgünk; mintegy salakja lettünk e világnak, mindenek söpredéke ezideig... Kérlek tehát benneteket, legyetek az én követőim, mint én is Krisztusé!” (I Kor. 4, 11. 14. 16.)

Hogy teljes legyen a Krisztus szere-

tetéből folytatott önmegtagadott élet képe, ide állítjuk Szent Pál himnusát.

„Ki szakaszt el tehát minket Krisztus szeretetétől? Nyomorúság vagy szorongatás? Éhség, mezítelenség, veszedelem vagy üldözés, vagy kard? (amint írva vagyon: Miattad gyilkolnak minket naphosszat: olybá vesznek, mint leölésre szánt juhokat). De mindezeken győzedelmeskedünk azáltal, aki szeret minket. Biztos vagyok ugyanis abban, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmak, sem jelenvalók, sem jövődők, sem erők, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat minket az Istennek szeretetétől, amey Jézus Krisztusban, a mi Urunkban vagyon.” (Róm. 8, 35—39.)

Vele szemben mi a dicsőség és megtiszteltetés? „Uram, teéretted megvette-

tést kívánok, kérek!” — szól a szeretettől betelt lélek a tömlőben.

Mi a kereszt, a szenvedés vele szemben? — Paradicsom! „Megtaláltad a paradicsomot a földön!” (Kempis Tamás II. 12.)

Mi maga az élet feláldozása? — A halál? „Mihi vivere est Christus, mori lucrum.” — „Nekem életem Krisztus és a halál nyereség.”

De ezek az igazi szeretetnek rendkívüli útjai, nagy önmegtagadásai, emberi erőt messze felülmúló győzedelmei. Nézzük meg most működését, hatásait a szürke hétköznapi élet kicsinységeiben is. Itt is a szeretet *ugyanannak* bizonyul. A szerető szíven elválaszthatatlanul együtt van a tűz, a láng, a kereszt, a tövisszorosú, mint az Úr Jézusén. A szeretettől vezérelt élet a szürke hétköznapi élet kicsinységeiben is az *állandó és általános önmegtagadás* szakadatlan

láncolata. A szeretet által ugyanis az ember a *főparancs* magaslatára emelkedik fel. Nem képes egyoldalúlag semmivel sem törődni. Mindent a maga realitásában lát. Szíve felvilágosodott saszemével *viszonylatokban* szemléli az Istent az ő teremtményeivel, a természetfölöttit a természettel, a mennyet a földdel, a lelket a testtel, az egyént összes vonatkozásaiban, — szóval mindent összhangba olvasztva ért. „*Istenben mindent és mindenben Istent!*”

Nem egyes parancsokkal vagy szabályokkal foglalkozik, hanem egyszerre az összesekkel. Látja, hogy a főparancs miként van az összesekben s miként él minden parancs a főparancsból, a szeretet indítóokának *általános* természete szerint.

Amint Szent Pál is levonja a következtetést, hogy aki a szeretetet gyakorolja, az a törvény *teljességét* cselek-

szi. S nehogy szavait bárki is félreértse, önmaga bizonyítja imígyen:

„Senkinek semmivel ne tartozzatok, hanem csak, hogy egymást szeressétek, mert aki telebarátját szereti, a törvényt betöltötte.”

Hogyan?

Szent Pál így okadatolja meg: *„Mert ne paráználkodjál, ne ölj, ne orozz! Hamis tanúságot ne szólj, ne kívánd a másét, és ami még egyéb parancsolat van, azt újra egybefoglalja ez az egy ige: Szeresd telebarátodat, mint önmagadat.”* (Róm. 13, 8—9.)

Micsoda általános önmegtagadást követel az *összes parancs teljesítése!* Ezt mind egy kalap alatt, egy gyökérből, egy principiummal, egy lendülettel teszi az, akit a szeretet vezet, éltet. Hátha még hozzávesszük, hogy ha valaki nem akárhogy akarja az összes parancsot teljesíteni, — pl. hogy bűnt ne kövessen

el ellenük — hanem betartásukban az erény tökéletességét is elérni akarja, hát micsoda önmegtagadásokat kell akkor annak magára vállalnia? S ezt a munkát is egy lelki erővel, a szeretettel valósítja meg a buzgó lélek.

Szent Pál idevonatkozólag tanítja:

„Mindenekfelett pedig szeretettel legyetek, mely a tökéletesség köteléke.”
(Kolossz. 3, 14.)

Aranyszájú Szent János magyarázata pedig a következő:

„A szeretet egymással minden erényt összeköt és tökéletességre visz; mert aki igazán szeret, az minden erényt, és pedig tökéletes módon fog gyakorolni; szeretet nélkül pedig nincs igazi erény.”

Jól tudta ezt Isten Lelkétől felvilágosítva Szent Ignác is, aki le merte írni a szörnyű mondatot: *„Fokozott gonddal keressük az állandó önmegtagadást.”* Hasonlóan a másikat is: *„A legtökélete-*

sebben tartsuk be összes szabályainkat."

Jól tudta ő, hogy helyes, jó a szabály, de holt betű marad az úgy arra nézve, aki mint alattvaló, meg akarja tartani, mint arra nézve, aki mint elöljáró, végrehajtani, vagy mint elöljáró és nevelő, meg akarja magyarázni, hacsak nem érvényesül a szeretetről szóló legelső vezérszabály, amely mint a természetben a Nap, nemcsak életet fakaszt, fenntart, kifejleszt a tökéletes gyümölcsérésig, hanem egyszersmind mindent színez, kedvessé, gyönyörűségessé tesz.

Ugyanezen oknál fogva Szent Ignác nem remélte, hogy az egyes intézményben úgy fognak az alattvalók engedelmelkedni és az elöljárók parancsolni, amint ő elgondolta, ha meg nem valósul Szent Leó mondása is: „Non dura necessitate ibi servitur, ubi diligitur quod iubetur.” — Nem kemény kényszerűség-

ből szolgálnak ott, ahol szeretik a parancsot.

Igen, igen, ki lenne képes nem katonai és kaszárnyai hittel, nem rendőri rab-szolga lelkülettel, nem szemre szolgáló, vagy a táplálékért dolgozó napszámos szívvel, hanem szíves-örömet „még többet, Uram, még többet” Xavéri-féle boldogsággal meghozni mindazokat az önmegtagadásokat, amelyeket számtalan előírás a kicsiny dolgoknak is hű betartásával megkövetel. Ámde a szeretet által mindezen önmegtagadásokra képesülünk. Képesülünk nemcsak arra, hogy ezekben is megtapasztaljuk a mi Urunk Jézus Krisztus győzedelmes kegyelme által, hogy ez a járom is gyönyörűséges, hogy ez a teher is könnyű, hogy „*mandata eius sunt gravia*”, — hogy a „*charitas Christi urget nos*” hajt minket és éljük naponta Szent Ágoston szellemes tanítását: „*Ubi amatur, non laboratur,*

ubi laboratur ipse labor amatur.” — Ahol szeretnek, ott nem fáradoznak, vagy ha fáradoznak, magát a fáradozást szeretik. — Hanem a szeretetnek a szíveinkbe ömlött törvénye által megvan bennünk a Szentlélek ösztöne és érzéke is. Megvan szívünknek felvilágosodott szeme is, hogy eltaláljuk, mit kell tennünk azon esetekben is, amelyekről a szabályok előre nem gondoskodtak, avagy a szabályok esetleges hiányos fogalmazásából a helyest tudjuk kimagyarázni és megcselekedni.

Valahogy úgy vagyunk — jóra törekedvén — a szeretet törvényével, mint a rózsatermészete van magával a rózsmaggal és a rózsafával. A rózsatermészet kiépíti maga körül, belülről kifelé a rózsamagot és rózsacsirázást, a gyökereket, a törzset, a gallyakat, a leveleket, a bimbókat, a kifeslett rózsavirágokat, azok édes illatát és végül a gyümölcsét,

s belé újra a rózsamagot, s abba a rózsatermészetet. Hasonlóan épít ki a szeretet bennünk is mindent. Belülről a láthatatlanból kifelé a látható világba, testet öltve magára, teljes díszben, a szeretet természetadta testébe.

Amint a rózsatermészet belső törvény miatt nem veszi fel magába táplálékul sem a földből, sem a levegőből, sem a vízből, ami neki árt. Így él és tagadja meg magát folytonosan. Hasonlóan a szeretettől vezérelt lélek is kidob magából mindent, ami a szeretetet és féltékenyen őrzött életét veszélyezteti. S annak bőségben, szépségben, illatosságban, zamatosságban való tökéletes kifejlődését akadályozza. Végül amint a rózsa és minden élő természet ellentétesen a nem élő ásványvilág természetével, egész szervezetében hajlékony, ruganyos, gömbölyded; nem merev és éles vonalakkal határolt, úgy a szeretet tör-

vénye által alakult lélek is külső formájában, működésében, egész valójában Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt I. levele 13. fejezetében felsorolt *szeretetbeli tulajdonságokat természetébe alakítva* — „*mindenkinek mindenévé lesz, hogy mindenkit Krisztusnak megnyerjen*“. Ámde micsoda önmegtagadásba kerül ez?

Amikor azonban halljuk azt a sok önmegtagadást, amelyet a szeretet élete megkíván, meg kell szívlelnünk azt is, hogy ez az állandó és általános önmegtagadás a szeretet *kedves forrásából fakad*. Olyan önmegtagadás ez, amely könnyű teher és gyönyörűséges iga, az Úr Jézus szavai szerint, amint Szent Ágoston mondja: „Ha bajlakodunk is, magát a bajlakodást szeretjük” — mert a földön a fájdalom a boldogságnak egyik alkatrésze.

A végére nem jutnánk, ha mindent

fel akarnánk sorolni annak beigazolására, hogy a főparancs teljesítése, a lélek szeretetélete valóban a *legönmegtagadottabb élet is*.

Azt szokták mondani a jó ember halálakor, amikor megszűnik dobogni benne az a *primum movens et ultimum vivens* — az először és utolszor lüktető szív, hogy a „nagy szív ölte meg”. A mi Urunk Jézus Krisztus is a keresztfán megnyitotta Szívét, hogy olvassunk benne és meggyőződjünk arról, hogy őt is 33 éves élete állandó és általános önmegtagadásaira, szenvedéseire, keresztáldozatára ihlette, hajtotta — az ő szeretete.

„Szeretett engem és odaadta önmagát érettem.”

Az Ő Szívének szeretete tűzben próbált arany volt. A tűz tápláléka a Szíven a kereszt, a töviskoszorú, a

tátongó seb. A jó Urat is az ő nagy isteni Szíve ölte meg.

Az, akit még felügyelet alatt kell tartani, hogy tagadja meg magát és naponta vegye fel a keresztyét, akinek még azon kell törnie a fejét, hogy hol keresen és találjon önmegtagadást, az aligha jött tisztába az Úr Jézus Szívével — a szeretettel. Jézus Szívét igazán tisztelő semmiképen sem tartozhatik ezek közé!

A Szentlélek Isten segítsen minket, mert ő osztoztatja a tűzben megpróbált aranyat. Amen.

